

i Nordafrika slog fejl, måske fordi den muhammedanske sørøvervirksomhed gjorde sejladsen mere usikker, men måske også fordi de marokkanske sultaners politiske aktivitet i Nordafrika forstærkes. I hvert fald vendte både den aragonske kongemagt og de katalonske handelsinteresser fra omkring 1315 i stadig højere grad deres opmærksomhed mod de italienske konkurrenter i Middelhavet, specielt Genua.

Dufourcq har således formået at skabe et værk af både metodisk og saglig meget høj kvalitet. Som andre franske disputatsarbejder tynges også dette i nogen grad af overdokumentation, men det vil formentlig under alle omstændigheder vise sig at være af grundlæggende betydning for studiet af Middelhavsområdet politiske og økonomiske historie i senmiddelalderen.

E. LADEWIG PETERSEN

Vikingerne i Paris. Beretninger fra 9. århundrede oversat og forklaret af NIELS SKYUM-NIELSEN. Selskabet til historiske kildeskrifters oversættelse. København, Munksgaard, 1967. 146 s. Ill. og kort. 29,75 kr.

I den af »Selskabet til historiske kildeskrifters oversættelse« udgivne serie har professor Niels Skyum-Nielsen udsendt et bind under titlen »Vikingerne i Paris«. Det er i modsætning til de fleste af selskabets publikationer ikke en præsentation af en enkelt vigtig kilde, men snarere et kildeudvalg til belysning af det emne, som er angivet i titlen, selv om hovedkilden *Abbo: Kampene om Paris* fylder omtrent halvdelen af bindet. Ingen af kilderne har tidligere været oversat til dansk.

I kampene om Paris i 9. årh. er der tre hovedpunkter, som fremstillingen kan samle sig om: erobringen af Paris 845, erobringerne 856–57 og 861 samt strejftog 865 og endelig belejringen 885–86 med strejftog 887–89; hertil kommer Abbos digt (i prosaoversættelse, men med versnumre tilskrevet i marginen).

De kilder, som fremlægges, er for en stor del små uddrag, og den enkelte kildes beretning skal søges på mange forskellige steder i bindet; således optræder afsnit af *Annales Bertiniani* som kilde nr. 2, 16, 20 og 21. De kilder, som findes i denne del af bogen, er udelukkende samtidige eller lidt senere, og det drejer sig både om dokumentuddrag, større eller mindre uddrag af årbøger og afsnit af de mirakelhistorier og *vaticinia post eventum*, som var så yndede i samtiden. Som tekstgrundlag henvises i bibliografien til *Monumenta Germaniae Historica. Scriptores*, men man savner her en henvisning til de udmærkede »Schulausgaben«, som vel også har været benyttet. Udvalget gør iøvrigt indtryk af at være fyldigt og væsentligt.

Foran hvert lille kildeafsnit gives nogle kortfattede oplysninger; når en kilde optræder flere gange, gives supplerende nye oplysninger, og der henvises til den første omtale. Alle kilderne er desuden forsynet med korte og præcise kommentarer, der som følge af forfatterens store grundighed tit er mere omfattende end det er reglen i denne serie. Der er mange krydshenvisninger i noterne, og alt i alt kan man sige, at den, der ønsker at studere de begivenheder, som bindet behandler, herigennem får en meget værdifuld hjælp.

Den centrale og væsentligste kilde er dog *Abbo: Kampene om Paris*. Kvalitativt er denne vel næppe så god som rigsannaler og dokumenter, men Abbo var som munk i St. Germain-des-Prés øjenvidne til belejringen 885-86, han er bedre end andre i stand til at give gangen i et vikingoverfald, og han er en enestående kilde til det åndelige klima både i vikingernes lejr og hos de kristne. Digtet er i originalsproget meget vanskeligt. Hans ordstilling er kaotisk, han blander latin, græsk og fransk sammen til det, som en udgiver har karakteriseret som »en selvkomponeret, babylonisk dialekt« (indl. s. 12), og enhver, som har været i lag med denne forfatter på originalsproget, vil vide at værdsætte, at vi nu på dansk har en kommentar og en velformet prosaoversættelse af dette værk. Sammen med *Torsten Dahl: Den oldengelske Krønike i Udvalgt* (i samme serie) har vi nu det vigtigste materiale fremlagt, som giver os en forestilling om, hvorledes vikingetogene tog sig ud i samtidiges øjne, og ikke romantiseret som hos Saxo og sagaerne.

Til slut et par enkelte kritiske bemærkninger. I den ellers udmærkede bibliografi, som afslutter bindet, savner man ganske og aldeles henvisning til de arkæologiske oversigtsværker, som er uundværlige, hvis man skal vinde forståelse af perioden og dens historiske kildeskrifter. F. eks. kunne *H. Arbmán: The Vikings* eller *J. Brøndsted: Vikingerne* være nævnt. I begge disse værker kan man også finde videre henvisninger til andre oversigtsværker og i nogen grad til specialstudier.

Og endnu en ting. Det er udmærket med præcise oplysninger i kommentaren, men man kan også blive for præcis. Når f. eks. Horik 1. præsenteres med årstallene 813-54, overses den kendsgerning, at årene 811-26 i Danmarks historie var ganske kaotiske, og at et ikke ringe antal af personer i denne periode smykkede sig med kongenavnet, uden at der iøvrigt stod magt eller organisation bagved.

Men når dette er sagt, må det atter fremhæves, hvor værdifuldt det er, at vi her har alle kilder til en væsentlig og dramatisk side af vikingetidens historie samlet, ordnede og gennemkommenterede.

JØRGEN BJERNUM

The Early Charters of Eastern England by C. R. HART. *Studies in Early English History* edited by H. P. R. Finberg. Leicester University Press, 1966. 280 s. 55 sh.

Værket indgår i en serie, som allerede dækker Essex, Devon, Cornwall, West Midlands og Wessex. Hertil føjes nu »Eastern England«, d. v. s. området mellem floderne Themsen og Humber, identisk med det meste af Danelagen. Det er ejendomsskifter, der er fortegnet og aftrykt, og tidsgrænsen opad er sat ved 1066. Fra Østengland er der særlig mange dokumenter af denne art i behold fra det sidste århundrede inden erobringen. — Enkelte meddelelser i regester, tekster og kommentarer har krav på interesse for danske historikere, der sysler med vikingetidens England: *socne* omtales i et diplom af 973 som den faste danske betegnelse for jurisdiktion. Et par personer præsenteres som danske (Grimolf, Ædric og Toti). Ifølge et diplom fra kong Æthelred II af 1006-11 gav den sidst-